

ΠΑΤΡΙΔΕΣ

Στὸ μακάριο Ἰσκιο τοῦ Tigran Yergate
πού ἀγάπησε τίς «Πατρίδες» μου.

Ὅπου βογγάει τὸ πολυκάραβο λιμάνι
ἀπ' ἄγριο κῦμ' ἀπλώνεται δαρμέν' ἡ χώρα,
καὶ δὲ θυμᾶται μήτε σὰν ὄνειρου πλάνη
τὰ πρωτινὰ μετὰξια τῆς τὰ πλουτοφόρα.

Πολύκαρπα τ' ἀμπέλια τὴν πλουτίζουσι τώρα,
τὸ κάστρο τῆς φορεῖ, παλαιϊκὸ στεφάνι,
δίψα τοῦ ξένου, Φράγκου, Τούρκου, ἀπὸ τὴν ὄρα
πού τὸ διπλοθεμέλιωσαν οἱ Βεγετσάγοι.

Ἐνα βουνὸ ἀποπάνω τῆς ἀγρυπνοστέκει,
κι ὁ Παρνασσὸς λευκοχαράζει στὸν ἀέρα
βαθιά, κι ὁ ρουμελιώτης ὁ Ζυγὸς παρέχει

αὐτοῦ πρωτάνοιξα τὰ μάτια μου στὴ μέρα,
κ' ἡ μνήμη μου σὰν ὄνειρο τοῦ ὄνειρου πλέκει
γλυκειὰ μισοσθημέν' εἰκόνα, μιὰ μητέρα.

*

Στή νησόσπαρτη λίμνη πού τὸ μαϊστράλι,
 ἀπὸ θαλασσινὴ δυναμωμένο ἀρμύρα,
 ταράζει πέρα τὸ φυκόστρωτο ἀκρογιάλι,
 μ' ἔρριξ' ἐκεῖ πεντάρφανα παιδάκι ἢ Μοῖρα.

Ἐκεῖ ὁ Βοριάς μὲ τὴ Νοτιά, ἐκεῖ ἡ πλημμύρα
 σὲ μάχη μὲ τὴ ρήχη βρίσκεται μεγάλη,
 μακριά, μέσ' στοῦ πελάγου τὸν καταποτήρα,
 τοῦ ἡλίου χάνεται τὸ ὑπέρλαμπρο κοράλλι.

Ἐκεῖ ἀπ' τῆς τρίκορφης Βαράσσοβας τὰ ὕψη,
 σὰν ἀπὸ πύργου δῶμα, δέσποινα ἡ Σελήνη
 στὰ ὀλόστρωτα νερὰ τὴν ὄψη της θὰ σκύψη·

μὰ τὴν ἀθῶα ἐκεῖ παιδιάτικην εἰρήνην
 καὶ πουθενὰ δὲ γνῶρισα· μόνο τὴ θλίψη·
 καὶ τὴ σπῖθα τοῦ νοῦ ποὺ μὴ φωτιά ἔχει γίνει.

*

Ἐδῶ οὐρανὸς παντοῦ κι ὀλοῦθε ἥλιου ἀχτίνα,
καὶ κάτι ὀλόγυρα σὰν τοῦ Ἵμηττοῦ τὸ μέλι,
βγαίνουν ἀμάραντ' ἀπὸ μάρμαρο τὰ κρίνα,
λάμπει γεννήτρα ἐνὸς Ὀλύμπου ἡ θεία Πεντέλη.

Στὴν Ὁμορφιά σκοντάβει σκάφτοντας ἡ ἀξίνα,
στὰ σπλάχνα ἀντὶ θνητοῦς θεοῦ κρατᾶ ἡ Κυδέλη,
μενεξεδένιο αἷμα γοργοστάζ' ἡ Ἀθήνα
κάθε πού τῆ χτυπᾶν τοῦ Δειλινοῦ τὰ βέλη.

Τῆς ἱερῆς ἐλιάς ἐδῶ νοὶ καὶ οἱ κάμποι·
ἀνάμεσα στὸν ὄχλο ἐδῶ πού ἀργοσαλεύει
καθὼς ἀπάνου σ' ἀσπρολούλουδο μιὰ κάμπη,

ὁ λαὸς τῶν λειψάνων ζῆ καὶ βασιλεύει
χιλιόψυχος· τὸ πνεῦμα καὶ στὸ χῶμα λάμπει·
τὸ νιώθω· μὲ σκοτάδια μέσα μου παλεύει.

Ἐκεῖ ποῦ ἀκόμα ζοῦν οἱ Φαίακες τοῦ Ὀμήρου
 καὶ σμίγ' ἢ Ἀνατολή μ' ἕνα φιλι τῆ Δύση,
 κι ἀνθεῖ παντοῦ μὲ τὴν ἑλιά τὸ κυπαρίσσι,
 βαθύχρωμη στολή στὸ γαλανὸ τοῦ Ἀπείρου,

ἐκεῖ ἡ ψυχὴ μου ὠρέχτηκε νὰ γλυκοζήση
 στὸ μεγαλόπετρο ὄραμα τῆς γῆς τοῦ Πύρρου,
 ἐκεῖ ποῦ χύνονται σὰν ὀμορφιές ὀνείρου
 ἡ μάννα τῆς αὐγῆς, τῆς ἀρμονίας ἢ βρύση.

Τ' ἀθάνατου Τυφλοῦ μὲ νέα φωνὴ ἑλληνίδα
 σοφὰ ἐκεῖ πέρ' ἀντιλαλοῦν οἱ ραψωδίες,
 ἐκεῖ ἀναπνέει ἀπὸ τὰ ρόδα εὐωδίες

τοῦ Σολωμοῦ ἢ σκιά σὲ Ἡλύσια, καὶ τεχνίτης
 ἐκεῖ τῆς λύρας ξαναζῆ καὶ τὴν πατρίδα
 καὶ τὴ δόξα ὁ Δημόδοκος ὕμνει τῆς Κρήτης.

*

Ξενοσπαρμένα όνειρατά μέσ' στα όνειρά μου.
 Τάχα μιá λίμνη, τών αρχαίων ή Μαρεώτις
 κ' έστρωγε μέ τον "Όσιρη κρεβάτι γάμου
 ή θεά πού πάντα σκεπαστό τό πρόσωπό της.

Τάχ' από τάφους, βάθη άγέλαστα, μπροστά μου
 άστραφτε κ' ή Ζωή μέ τό χαμόγελό της,
 έκαιγε δίψα λιθυκή μέσ' στην καρδιά μου,
 ό Ρά χτυπούσε πύρινος παντού τοξότης.

Τά δόντια άγνάντια μου έτριζε κάτι σά σκρόφα,
 κ' είταν ή σκλάβά κ' ή άγρια ψυχή του "Αράπη"
 κυλούσε ό Νεϊλος τά νερά τά κοσμοτρόφα,

κ' έγώ λωτοστεφάνωτος έπλεκα τάχα
 στής φοινικιάς τον ίσκιο, σαν άγρίμι, άγάπη
 μέ σφιγγοπρόσωπη κι όρθόστηθη Φελλάχα.

*

Ἄμαρτωλὸς καλογερεύω στ' Ἁγιονόρος,
 μέ καίει ὁ Σατανὰς κ' ἡ Κόλαση μέ τρώει,
 σέ βαθὺ πλάνο ρέμα πνίγομαι ὀδοιπόρος,
 εἶν' ἡ ψυχὴ μου χαλασμός και μοιρολόϊ.

Τὸ Αἶγατο γαλάζιος θησαυρὸς σμαραγδοφόρος,
 ὁ οὐρανὸς και ἡ γῆ σὰ Δάφνης και σὰ Χλόη,
 φυτρώνει τῆς ζωῆς λαχταριστὸς ὁ σπόρος,
 βυζαίνεται ἀπ' τῶν Ὀντων τὸ μελισσολόϊ

τῶν Ὀλων ὁ χυμὸς. Ὀλυμπος, Πήλιον, Ὀσσα,
 πελάγου κάθε κόρφος, κάθε στεριᾶς γλῶσσα,
 ἡ λιμνοφάνταστη Κασσάντρα, ἡ Θράκη, γάμου

φοροῦνε φόρεμα, κ' ἐγώ; «Κύριε, γίνου
 Σωτήρ μου!» Καὶ θολώνω μέ τὰ δάκρυά μου
 τὸ θεῖο Βρέφος, ζωγραφιὰ τοῦ Πανσελήνου.

*

Ἡ Ρούμελ' εἶναι μιὰ κορών' ἀπὸ ρουμπίνι,
 κ' εἶν' ὁ Μοριάς μιὰ σμαραγδένια λαμπυράδα,
 κ' ἐφτάδιπλο τὰ Ἐφτάνησα εἶναι μπουγαρίνι,
 γεράτ' εἶν' ἀφρογέννητη κάθε Κυκλάδα.

Καμματιασμένη κ' ἡ Ἥπειρο γελᾷ κ' ἐκείνη,
 κ' ἡ Θεσσαλία σκορπίζει μιὰ ξανθὴ ὀμορφάδα·
 κρυμμένη στὴν πολύπαθη τῆ Ρωμισούνη
 σὰ νὰ ξανολίγω τῆ βασίλισσα Ἑλλάδα.

Ἀκόμα τὸ ἔλατο τῆς λεβεντιάς φουντώνει,
 κι ἀπ' τῶν αἰώνων τοὺς καημοὺς κι ἀπὸ τὰ πάθη
 τοῦ Διγενῆ ἡ πνοὴ παντοῦ χυμένη πλάθει

Κανάρη, Καραϊσκάκη καὶ Κολοκοτρώνη·
 καὶ μέσ' στῆς χρυσοπράσινης νυχτιάς τὰ βάρη
 ἀκόμ' ἀργολαλεῖ τοῦ Κολωνοῦ τ' ἀηδόνι.

*

Ἐκ τῆς Δούναβη ὡς τὴν ἄκρη τοῦ Ταινάρου
 καὶ ἀπὸ τῆς Ἀκροκεραύνια εἰς τὴν Χαλκηδῶνα
 διαβαίνεις, πότε σὺν τῆς θαλάσσης Γοργόνα,
 πότε σὺν ἄγαλμ' ἀπὸ μάρμαρου τῆς Πάρου.

Πότε κρατᾷς τὴν δάφνην ἀπὸ τὸν Ἑλικῶνα
 καὶ πότε ὀρμᾷς μὲ τὴν ρομφαία τοῦ βαρβάρου,
 καὶ μέσ' εἰς τὸ πλάτος τοῦ μεγάλου σου λαδάρου
 βλέπω διπρόσωπην ζωγραφισμένην εἰκόνα.

Ἐδῶ ἱερὸς ὁ Βράχος φέγγει σὺν τοπάζι
 καὶ ὁ λευκοπάρθενος χορὸς τῶν Κανηφόρων
 προβαίνει καὶ τὸν πέπλο τῆς θεᾶς ταράζει·

καὶ πέρ' ἀστράπτουν τὰ ζαφείρια τῶν Βοσπόρων,
 καὶ ἀπ' τῆς Χρυσόπορτα περνώντας ἀλαλάζει
 ὁ θρίαμβος τῶν νικητῶν Αὐτοκρατόρων!

*

Σάν τῶν Φαιάκων τὸ καράδ' ἢ Φαντασία,
χωρὶς νὰ τῇ βοηθᾶν πανιά καὶ λαμνοχόποι,
κυλάει· κ' εἶναι στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου τόποι
πανάρχαιοι κι ἀσάλευτοι σάν τὴν Ἀσία.

πεντάγωνοι κι ἀπόκοτοι σάν τὴν Εὐρώπη,
σὰ μαύρη γῆ Ἀφρικὴ μὲ σφίγγ' ἢ ἀπελπισία,
κρατῶ μὴν ἄγρια μέσα μου Πολυνησία,
καὶ πάντα ἓνα Κολόμβο παίρνω τὸ κατόπι.

Καὶ τὰ τεράστια τῆς ζωῆς καὶ τὰ λιοπύρια
τῶν τροπικῶν τὰ γνῶρισα, καὶ μὲ τῶν πόλων
τυλιχτήκα τὰ σάβανα, καὶ χίλια μύρια

ταξίδια ἔμπρός μου ξάνοιξαν τὸν κόσμον ὅλο.
Καὶ τ' εἶμαι; Χόρτο ριζωμένο σ' ἓνα σῶλο
ἀπάνου, ποὺ ξεφεύγει κι ἀπ' τὰ κλαδευτήρια.

*

Ταξιδευτής, ηῦρα σ' ἀκύμαντα πελάγη
 τὴν Καλυψώ, καὶ τὴν πεντάμορφη Ἑλένη,
 καὶ πῆγα καὶ μὲ πότισαν οἱ Λωτοφάγοι
 τὴ λησμονιά τῶν ὄλων τὴ μακαρισμένη.

Μέσα στὴ χώρα τὴν ἡλιοπλημμυρισμένη
 στοῦ Ἵπερβορείου στάθηκα θεοῦ τὸ πλάγι·
 μιά νύχτ'—ἀπάντεχη φεγγοβαλιὰ καὶ ξένη—
 τὸ μυστικὸ τ' Ἀστέρι μᾶδειξαν οἱ Μάγοι.

Καὶ τοῦ Σαβᾶ τὴ ρήγισσα στὸ θρόνο εἶδα,
 ψυχὴ, στὰ δάχτυλα ν' ἀφήνη φῶς γιὰ χνούδι,
 καὶ ἀντίκρυσαν τὰ μάτια μου τὴν Ἀτλαντίδα

σάν ἐν' ἀπίστευτο τοῦ Ὠκεανοῦ λουλούδι.
 Κι ὄλων αὐτῶν ἡ μνήμη τώρα κ' ἡ φροντίδα
 μοῦ γίνεται ρυθμὸς καὶ στίχος καὶ τραγούδι.

*

Γύρω στο εφτάστερο τ' Ἀμάξι οὐρανοδρόμοι
 ἀμέτρητοι, γιγάντων κόσμοι καὶ θηρίων,
 ὁ Γαλαξίας, ἡλιων ὠκεανός, ὁ Ὠρίων,
 τὰ Ζώδια, τοῦ Ἀπείρου τέρατα καὶ τρόμοι.

Μουγκρίζει ὁ Λέων στήν ἐρημιὰ τῶν αἰθερίων,
 κ' ἡ Λύρα παίζει, καὶ σὰν τρόπαιο καὶ ἡ Κόμη
 τῆς Βερενίκης δείχεται, ρυθμοὶ καὶ νόμοι
 μέσα στοῦ χάος χάνονται τῶν μυστηρίων.

Καὶ μὲ τὸν Ἥλιο Κρόνος, Ἄρης, Γῆ, Ἀφροδίτη,
 σέρνονται, φεύγουν, τρέχουνε κυνηγημένοι
 πρὸς τοῦ Ἡρακλῆ τοῦ μεγαλόκοσμο μαγνήτη.

Μόνο ἡ ψυχὴ μου σὰν τὸ πολικὸ τ' ἀστέρι
 ἀσάλευτη, ὅμως λαχταρίζοντας προσμένει
 δὲν ξέρει ἀπὸ ποῦ ἔρχεται, ποῦ πάει δὲν ξέρει.

*

Πατρίδες! Ἄερας, γῆ, νερό, φωτιά! Στοιχεῖα
ἀχάλαστα, καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν πλασμάτων,
σὰ θὰ περάσω στὴ γαλήνη τῶν μνημάτων,
θὰ σὰς ξανάβρω, πρώτη καὶ στερνὴ εὐτυχία!

Ἄερας μέσα μου ὁ λαὸς τῶν ὄνειράτων
στὸν ἀέρα θὰ πάη· θὰ πάη στὴν αἰωνία
φωτιά, φωτιά κι ὁ λογισμὸς μου, τὴ μαγία
τῶν παθῶν μου θὰ πάρ' ἢ λύσσα τῶν κυμάτων.

Τὸ χωματόπλαστο κορμὶ χῶμα καὶ κείνο,
ἀερας, γῆ, νερό, φωτιά θὰ ξαναγίνω,
κι ἀπ' τῶν ὄνειρων τὸν ἀέρα, κι ἀπ' τὴν πύρα

τοῦ λογισμοῦ, κι ἀπὸ τὴ σάρκα τὴ λυωμένη,
κι ἀπ' τῶν παθῶν τὴ θάλασσα πάντα θὰ βγαίνω
ἦχου πνοή, παράπονο, σὰν ἀπὸ λύρα.

1895

ΑΓΟΡΑ

Πάντα διψᾶς—ὅπως διψᾶει τὸ πρωτοβρόχι
 στεγνὴ καλοκαιριᾶ—τὸ βλογημένο σπίτι,
 καὶ μιὰ κρυφὴ ζωὴ σὰ δέηση ἔρημότη,
 ἀγάπης καὶ ἀρνησιᾶς ζωούλα σὲ μιὰ κόχῃ.

Διψᾶς καὶ τὸ καράδι ποῦ τὸ πέλαο τῶχει,
 καὶ ὄλο τραβάει μὲ τὰ πουλιὰ καὶ μὲ τὰ κήτη,
 κ' εἶναι μεστή ἡ ζωὴ του μ' ὄλο τὸν πλανήτη·
 καὶ τὸ καράδι καὶ τὸ σπίτι σοῦ εἶπαν: «Ὁχι!

Μήτε ἡ παράμερη εὐτυχιά ποῦ δὲ σαλεύει,
 μήτε ἡ ζωὴ π' ὄλο καὶ νέα φυγὴ τῆς βάνει
 κάθε καινούργια γῆ καὶ κάθε νιὸ λιμάνι·

μόνο τ' ἀλάφιασμα τοῦ σκλάβου ποῦ δουλεύει·
 σέρνε στὴν ἀγορὰ τῆ γύμνια τοῦ κορμιοῦ σου,
 ξέγος καὶ γιὰ τοὺς ξένους καὶ γιὰ τοὺς δικούς σου.»

Α Γ Α Π Ε Σ

Ἄλλοι ἀγαπᾶν τὰ ντροπαλά καὶ τὰ μικρούλια,
 μέσ' στὰ κλουδιά γλυκοταΐζουν τὰ πουλάκια,
 μέ τοῦ περιβολιοῦ στολίζονται τὰ γιούλια,
 καὶ πίνουσι τὸ νερὸ ποῦ κελαΐδει στὰ ρυάκια.

Εὐφραίνουν ἄλλους γύρω στῆς γωνιάς τὰ θράκια
 τὰ παραμύθια· ἄλλοι γρικᾶν τὰ νυχτοπούλια
 καὶ σπαρταρᾶν· κι ἄλλοι, τραγοῦ καημοῦ σκλαβάκια,
 λιβάνι καΐνε ἀγνὸ στῆς ὁμορφιάς τὴν πούλια.

Κι ἄλλοι βαθιοὺς διψᾶν τοὺς ἴσκιους μέσ' στὰ δάση,
 καὶ σευτεφένια τὴν αὐγή, καὶ ματωμένη
 τὴ δύση, τὴ γυμνὴ ἔρημιὰ φωτοκαμένη·

Ἐσένα ἀγάπη δὲ σὲ δένει μέ τὴν πλάση·
 ἐκεῖ ποῦ σμίγ' ἡ θάλασσα μέ τὸν αἰθέρα
 δρόμο ζητᾶς γιὰ νὰ διαβῆς· νὰ φύγῃς πέρα!